FÉLRE A KERÉKKÖTÖKKEL

Nem lefele szalad a mi szekerünk — hegynek döcög az. Ebben nincsen semmi rendkivüli. Régi erénye az már a magyarnak, hogy ha nem is tud segiteni honfitársán: legalább árt neki. Kétségtelen, hogy a nagy magyar tragédia hatása alatt még a köztünk levő farkasok legtöbbje is végre egy fedél alá kivánkozik, mint viharban a nyáj és — akármit mondjanak is a kishitüek — van a levegőben valami. Nemcsak vihar előtti csend: mert van az is.

De van a kanadai magyar levegőben valami más, valami megnevezhetetlen és megfoghatatlan érzés, ami valahogy közelebb hozza az embereket, gondolkodásra készteti még a legmegrögzöttebb felfogásuakat is: van a kanadai magyar levegőben valami, aminek jelenlétét többé kevésbé, de mindenki érzi. És ez a következő: most, hogy mintegy három évtizeddel ezelőtt a Kanadába özönlő első nagyobb csoportok élete tökéletesen kialakult és a kivándorlás jelenlegi korlátozottsága miatt az ujabban érkezők nem játszanak aránylag olyan fontos szerepet, mint az elmult esztendők kivándorlási lázának hatalmas, mozgó tömegei — nem nagyhangu dobszóval ugyan, de annál mélyebben gyökerező vággyal egységre törekszik a magyarság!

Mintha azt mondhatnánk, hogy a kanadai magyar élet bizonyos fokig megállapodottabb volna, mint akár csak néhány évvel ezelőtt. A háborus magas gabonaáraitól egy kissé bizony megszédült gazdák is mintha leszálltak volna a lóról és ma már nem vásárolnak össze-vissza mindenféle drága masinát, hanem alapos meggondolás, komoly mérlegelések után intézik a maguk sorát. Az ujabbak sem olyan „zöldek" már, mint voltak az elején és a nehéz munkával bélelt egészséges kanadai levegő, ha le is építette hamisitatlan óhazai álmodozással szövögetett fellegváraikat: megtanitotta legtöbbjüket arra, hogy miképpen lehet és mi módon kell a maguk lábán boldogulniok ebben a roppant birodalomban.

A jelek azonban nemcsak gazdasági, hanem társadalmi téren is határozottan nyugodtabbak és remélhetőleg elérkeztünk ahhoz az időponthoz, amikor magyarságunk komoly elemei el fognak követni minden tőlük telhetőt, hogy végleg megalapozzák fajunk jövőjét ebben az uj hazában. Ebben a végtelenül fontos, mondhatnánk életkérdésben a legelső és kétségtelenül legnehezebb feladat az egyházakra és egyletekre hárul. A kanadai magyar egyházak eddig is hatalmas bástyáink voltak s jól tudjuk ezután is azok lesznek. Alapos és valóban dicséretet érdemlő munkával vették ki részüket egyleteink is a kanadai magyar történelemből.

A közelmultban azonban hangzatos jelszaknak bedőlve megbomlott sok helyütt az egyleti élet és ahelyett, hogy egyesült erővel ápolták volna honfitársaink a testvéri együttműködés egyedül sikerre vezető lángjait: hallgattak a kisértők szavára és ezzel hacsak hallgatólag is, de hozzájárultak ahhoz, hogy éket verjenek a magyarság sorai közé éppen most, amikor az összetartásra legnagyobb szükségünk volna. Hát ezt igazán nem lehetne a legjobb akarattal sem az idők rendes mederbe való terelődésének és még kevésbé a kanadai magyarság javára elkönyvelni.

Örvendetes tény azonban, hogy mindazokon a magyarlakta városokban, ahol megbontották egyesek a magyarság előrehaladásához elkerülhetetlenül szükséges egységet: ma már mind nagyobb azoknak a száma, akik tisztán látják, hogy tulajdonképpen miről is van szó. Arról, hogy a magyarság sorainak a megbontása nem magának a magyarságnak a kivánsága, hanem egyedül és kizárólag a kerékkötők munkája, akik mindent elkövetnek, hogy a nehéz kanadai hegyi ösvényen nagy nehézségek ellenére mégis állandóan felfelé haladó életünk menetét megakasszák — lehetőleg a saját szakálluk megnövesztésére.

Lehet, hogy nem rosszakaratból, csupán szenvedélyből kapaszkodnak ezek a honfitársaink az uborkafára, jobbanmondva a magyar közélet szekerének kerekébe. Ezért nem is akarjuk elitélni őket. Távol áll ez tőlünk. De amikor látjuk, hogy egyedül csak azért nem tudunk előbbre jutni, mert egyesek szereplési vagy kalandvágya éket ver közénk, nem hagyhatjuk mindezt szó nélkül. És éppen ezért most, hogy felébredt sokakban a lelkiismeret szava, most állunk ki a porondra az egész Erdélyt ébren tartó Végvári Reményik Sándor velőtrázó verssoraival: „Nagy magyar télben picike tüzek — ha összefognátok! . . ."

Mert ha még oly melegen süt is le ránk a juliusi éltető nap sugár, ha mégannyira fáj is a verejték fakasztó hőség — kanadai magyar közélet még mindig halálosan hideg, mint a jégcsap, amit semmi más nem olvaszthat el, mint a marakodásból élő kerékkötők ármánykodására csip-csup egyletecskékké szakadt magyarság összefogása. Nem kell itt senkinek sem lemondani sem érdekeiről, sem elveiről, hiszen a mi kanadai életünkre kiható és valóban életbevágó kérdésekben egyek vagyunk mindannyian. Csak egy kell ide: megértő jóakarat, amelynek picike, de olthatatlan lángnyelvei melengetni fognak kanadai magyar közélet nagy-nagy telében. . .

SÓHAJ

Irta KISS JÓZSEF Kelowna B,C

Köd borong a tájon,
Borus az égalja.
Sötét felhő bánatosan
Könnyeit hullatja.

Nagy az én bánatom,
Sir-zokog a lelkem,
Az én csendes falucskámtól
Hej! de távol estem.

Szakadozó ruhám,
Nincsen ki megvarrja,
Messze vagyok az anyámtól
Nem ér ide karja.

Sürü sötét felhők,
Hogy ha arra mentek,
Mondjátok meg az anyámnak
Amit most üzenek:

Fényes paloták közt
Nincsen boldogságom,
Akáclombos falucskámba
Zsindelytetős házacskánkba,
Nagyon visszavágyom!

SAS TÁMADTA MEG . . A FÜRDŐZŐ LEÁNYOKAT

Berlinből jelentik: Schwarzort fürdőhelyen, amely a Keleti-tenger partján fekszik, egy hatalmas sassal szörnyü küzdelmet vivótt három fiatal leányka A leányok a tengerparton füröd tek, mikor a sas, amely már hosszabb idő óta keringett fölöt tük, lecsapott rájuk. A ragadozó madár nyilvánvalóan kisebbnek és könnyebbnek gondolta zsákmányát, minthogy a leá nyok elég mélyen bent voltak a vizben s igy csak testük kis része látszott ki. A harc azonban igy is igen heves volt s a leányok csak nagy üggyel-bajjal, széthasogatott, vérző karral tud tak kimenekülni a tengerből, mi re a sas lemondott a további pró bálkozásról. A leányok kiáltozá sára a környékben foglalatosko dó emberek összerohantak s előkerült a düna őre is, akinél va dászfegyver volt.

A sas a támadás helye fölött keringett, de nem szállt olyan alacsonyra, hogy meg lehetett volna kockáztatni a lövést. Végre is az egyik férfinek jó gondolata támadt. Társait a parton hagyva, ő maga bement a tengerbe s egy rövid ásót vitt magával. Számításában nem csalódott, mert a sas nyomban ész revette és lecsapott rá a magas ból. A férfinek sikerült azután olyan ütést mérni a sasra, hogy az megszédülve belebukott a viz be, de igy is hosszabb ideig tartott, amig agyon tudták verni. A sas valóságos óriás a maga ne méhen, mert kiterjesztett szárnyainak hosszusága két méter hatvan centiméter. A hatalmas ragadozó tetemét átadták a me meli révkapitányságnak, amely azt a kownói egyetemnek fogja ajándékozni.

ANGOL A VILÁG LEGELTERJEDTEBB NYELVE

SZÁZ ÉV ALATT 20 MILLIÓRÓL 220 MILLIÓRA NŐTT AZ ANGOLUL BESZÉLŐ EMBEREK SZÁMA

Nyelvtudósok hiteles megállapitása szerint, nincs a világnak egyetlen olyan nyelve sem, amely az elterjedés gyorsaságára való tekintettel, megközelithetné az angol nyelvet.

1830-ban csak legfeljebb 20 millió ember beszélt az egész világon, jelenleg azonban nem kevesebb, mint 160 millió embernek ez az anyanyelve s ezek mellett legalább 60 millió más olyan ember van, aki beszél, vagy ért angolul.

Az adatok azt bizonyitják, hogy ebben a tekintetben az angol messze tulszárnyalja az összes többi nyelveket. Ma már nincsen egyetlen olyan szöglete sem a világnak, ahol angolul ne beszélnének.

Száz esztendővel ezelőtt németül körülbelül 32 millió ember beszélt, jelenleg pedig 80 és 90 millió között van a németül beszélő emberek száma.

Jelentékenyen növekedett a holland nyelv elterjedése is. Ez száz év alatt hat és félmillióról 15 millióra növekedett. A svédül beszélő emberek száma három millióról hét és félmillióra szaporodott, mig a dánok két millióról öt millióra.

Különös, hogy a kimutatás a francia és az olasz nyelvről egy általában nem beszél, hogy a spanyolt és az oroszt ne is említsük.

—o—

Biró József halála

Ismét elköltözött egy honfitársunk az árnyékvilágból: Marlboró, Alta. városából értesit bennünket Bátyi Ferenc, hogy Biró József, aki 1898-ban Csongor beregmegyei községben született, a világháboruban az orosz, román és olasz frontokon harcolt, sulyosan meg is sebesült, 1924 tavaszán vándorolt ki Kanadába cseh megszállás alá került falujából, négy évi küzdelmes munkálkodás után az edmontoni General Hospitalban junius 22.-én szivés tüdőbajban meghalt s a Beachmont temetőben lett eltemetve. Odahaza özvegy édesanyja gyászolja s gyászbaboritotta a haláleset fivérét, nővérét s menyasszonyát, akik talán már uton is vannak, hogy a Biró József által innen küldött okmányok alapján Kanadába jőjjenek.

CIM VÁLTOZÁSKOR ELŐZŐ CIMÉT IS KÖZÖLJE A KIADÓHIVATALLAL

TAVASZ

IRTA: SZELECZKY ZOLTÁN

Tavasz volt . . . Az Urnak 1917-ik esztendejében . . .

A feketepataki erdészlak vadszőllővel befuttatott verandáján ketten beszélgettek: az öreg erdőőr és hü barátja a bányamester. Természetesen a háboruról folyt a szó. A bányamester felsóhajtott:

— Hej a teremtésit! . . . Mán vége lehetne . . .

Az erdőőr vállatvont:

— Miattam . . . akár addig is ölhetik egymást, mig az utolsó ember szuszog ebben a nyavalyás világban . . . Amióta a fiam elesett . . .

Elcsuklott az öreg hangja és könnygyült a szemébe. A bányamester vigasztalta:

— No, nem kell azért ugy el keseredned . . . Hiszen megértem a fájdalmadat . . . Egyetlen fiad volt . . .

Az erdőőr csendesen közbeszólt:

— És minden örömöm . . . Ha nem tör ki a háboru, őszre mérnök ur lett volna belőle. Ur! . . . Nem sajnáltam az áldozatot, mert igen derék fiu volt . . . És akkor . . .

Megint elakadt. A bányamester átölelte a vállát:

— Dehát itt van még a kislányod . . . Erzsike . . . Naprólnapra szebb lesz, virul, mint a virág . . . Maholnap eladólány.

Az erdőőr a pipáját tömködte:

— Eladólány lesz — mondta elmerengve a bányamester után — no és aztán ez olyan nagy öröm? Ha őt is elviszi valaki?

— A könnyein keresztül elmosolyodott. — De ki is vinné? Hiszen a fiuk a halál körül teszik a szépet, odakint a harctereken akik meg itthon maradtak? . . . — s legyintett a kezével. — Avagy talán a muszka fogja elvinni?

A veranda távoli sarkában, ahol muskátlivirágok viritottak, egy szép barna kislány kézimunkázott és mialatt szorgalmasan dolgozott, akaratlanul is felfigyelt az apja szavára . . .

— Jaj Istenem, miket beszél apus! — gondolta és arca olyanná vált, mint az almavirág. Felállt és aprókat lépegetve, lesurrant a verandáról, a kertbe. Rállatozott a tavasz, minden fa, fü, bokor beszélt neki valamit, virágnyelven, érthetetlenül. Erzsike valami változást érzett, amely belül fogta meg a szivét . .

Ment . . . Tépdesni kezdte az orgonavirágot és amikor már hatalmas csokrot ölelt át karjában, tovább ment . . .

A kert végében patak kanyargott. Erzsike leheveredett a friss pázsitra és elmerengve nézte a vizet. Olyan tiszta volt a patak, mint a bünöktől szabadult emberi lélek és beláthatott a fenekéig, mely kavicsos volt. Enyhe szél borzolta a virágokat az égen fiafelhő se látszott . . .

És akkor Erzsikének eszébejutott a testvére, aki alig két hete elesett a galiciai csatákban Valahol messze, ahol ágyuk bömbölnek az éjszakában . . . Erre a gondolatra mélyen elszomorodott és lelkiismeretfurdalást érzett. Szegény Péter ki tudja, hol, merre alussza örök álmát, valami jeltelen, messzi, sirban, ő meg ujjongó kedvvel örül az életnek, virágnyitó májusnak . .

Aztán az apja szavára gondolt. — Talán a muszka fogoly . . . — És felelevenedett előtte Woriwadsky Iván alakja. Valahonnan Orosz-Lengyelországból szakadt erre a tájra, ez a csendesszavu, csinos, szóke fiu és Erzsike nem tehetett róla, de ha rágondolt, valamit érzett a szivekörül. Ám amikor hirét hallották Péter halálának, ez az érzés szinte gyülöletté fajult Iván irányában. Pedig azelőtt sokat volt együtt vele . . . Vasárnap délutánonkint kisétáltak a rétekre, az erdőszélre. Virágot szedtek. Eleinte csak Erzsike beszélt, kérdezősködött. A fogoly nak is megjött később a szava. Fáradhatatlanul barangoltak a vadvirágos réteken és mialatt egymás mellett lépegettek, Iván beszélt. Már elég jól tudott magyarul és halk hangjában meszszi hazájának mélabuja barangolt. Elmondta, hogy ugyanazon a napon, amikor bevonult, meghalt az édesanyja . . . Az édesapja már évek óta a szibériai bányákban dolgozott, mint politikai fogoly. Volt egy kis birtokuk . . . És nem egyszer példálódzott, hogy eladja, ha vége lesz a háborunak. Ide jön lakni nagyon megszerette ezt a vidéket . . . De amikor ezt mondta a lány ránézett és a tekintetük találkozott. És ez a tekintet még többet mondott . . .

Ám, Péter hősi halála ugy hatott Erzsikére, mint egy disszonáns akkord. Már olyan szép, olyan álomszerü volt körülötte minden; szertefoszlott . . . Mert szinte hallani vélte Péter szemrehányó szavát, amit egyszer mondott, amikor utolsóizben ide haza volt, rövid szabadságon:

— A kutyafáját, de jó dolga van ennek a muszkának. Sétál egy kicsit dolgozik, élhet nyugodtan, mi meg inaszakadtáig verekedhetünk odakint! És kapkodhatjuk a fejünket a puskagolyók elől! . . .

Akkor nem is figyelt oda Erzsike, a bátyja keserü szavára, de most ráeszmélt. Ugy nézett Ivánra, mint a bátyja gyilkosára. Hogy nem ő lötte le? De orosz volt az a másik is. Ellenség. Szegény Péter . . . Ivánnak meg a hajaszála se görbült meg Ha majd egy szép napon az egész világon leteszik a fegyvert, mehet haza Muszkaországba. Mert itt ugyan hiába maradna. Még hogy ilyet mert gondolni. Hogy a felesége legyen? Kerülte Ivánt, nem akart vele találkozni se. Ha meg mégis összetalálkoztak, szót se szólt hozzá. Iván eleinte csodálkozó arccal nézett a lányra és mondani is akart valamit. De aztán lehajtott fejjel ment el mellette . . .

Erzsike felült és mialatt körülötte a tavasz tombolt szinekben, illatokban, az érzéseivel próbált tisztába jönni. Mert érezte, hogy nem lehet Ivánt csak ugy máról-holnapra kitörülni a szivéből. Az emberi szív nem olyan, mint a palatábla, amelyről szivaccsal könnyen le lehet törölni a ráirt betüket. Viaskodott.

Madár szállt a fán és valahonnan az erdő tájáról elnyujtott nóta hallatszott. Szomoru orosz nóta„ melyben egy sokat szenvedett nép panasza sir kétségbe ejtően . . . Erzsi dobogó szivvel is mert rá Iván hangjára. Szállt a nóta, megérintette a sziveket s a kislány torkát sirás fojtogatta.

Akkor már fel is tünt a fiu a patak partján. Jött . . . A lapos orosz sipka a fejebubjára tolva és kezében furkósbotot szorongatott. A leányt nem vette észre. Csak danolt . . .

Erzsike figyelte a fogiyot, de önmagát is. Azon gondolkozott, vajjon bün-e, ha szereti azt a fiut, csak azért, mert orosz és ellenség? Hát tehet ő róla, ha küldték? Bizonyára szivesebben maradt volna odahaza az öreg házban, ahol bölcsője ringott és altatónótákat dudolgatott felette az édesanyja. Igaz, fajtája megölte a bátyját, dehát közülük is hányat vár hiába vissza a szülő, gyermek, mátka . . . Mentegette Ivánt és ezen a mentegetőzésen át mindjobban elhatalmaskosodott rajta régen szunnyadó érzése, mint hamu alul fellángoló tüz . . . Nem gondolt már rá, hogy Iván orosz, hogy gyülölnie kellene. Istenkém, tavasz volt, május! . . . Szivükben vágyak, előttük a reménykedő holnapok. És Erzsike nem volt más, mint egy szerelmes kislány. Csillogó szemmel kiáltott a fogoly felé:

— Iván!

A fiu felnézett. Akkor már a lány is előtte állt. Iván meghatottan nézte, nézte . . . Aztán annyit mondott:

— Tavasz van, Erzsike!

A FÖLD

IRTA: KISS MENYHÉRT

Nagy szó, akinek a Maros mellet ötven holdja van. Fenn a hegyek között lehet ötszáz. De lent a termékeny völgyben, hol a kanyargó partokkal versenyt szalad a rohanó vonat, s a kavicsokkal teleszórt országut, az egymást érő csinos faluk közvetlen közelében ötven hold tekintélyt és közbecsülést, biróságot és egyéb megtiszteltetéseket jelent.

A kapu ily előkelő helyen galambducos, az ablak zsalugáteres, a tornác kifestve zöldre és verandába szélesedik. A verandán muskátli és leánder-bokrok rózsaszin és biborpiros világa mosolyog. Elül kert, csupa rózsafákkal s ezerszinü virággal, hátul nagy gyümölcsös. S a két kert között cikázik, mint egy folyton éneklő tavaszi rigó, avagy egy nyaláb napsugár a nevető napból, Annóka. Márton Annóka, se nem kisasszony, se nem uri dáma, pirositó sincs a szájaszélén, mégis olyan piros, mintha a patikából való volna, zongorázni se tud, mégis Szeles Zoltán kántortanitó, a vidék legszemrevalóbb legénye szeretné bekötni a fejét.

— Anna fiam, a vagyonodért esküdözik oly nagyon az az ember. Már én jobban szeretném, ha gazdaemberhez mennél. Tudod, a hivatalnokféle folyton pályázik, nem tudod soha, hol van az otthonod.

— Ha édesapám hallaná énekelni és beszélni Zoltánt, más véleménye lenne. Hátha táncolni látná! Aztán a Maros mellett nincs sok tekintetes asszony.